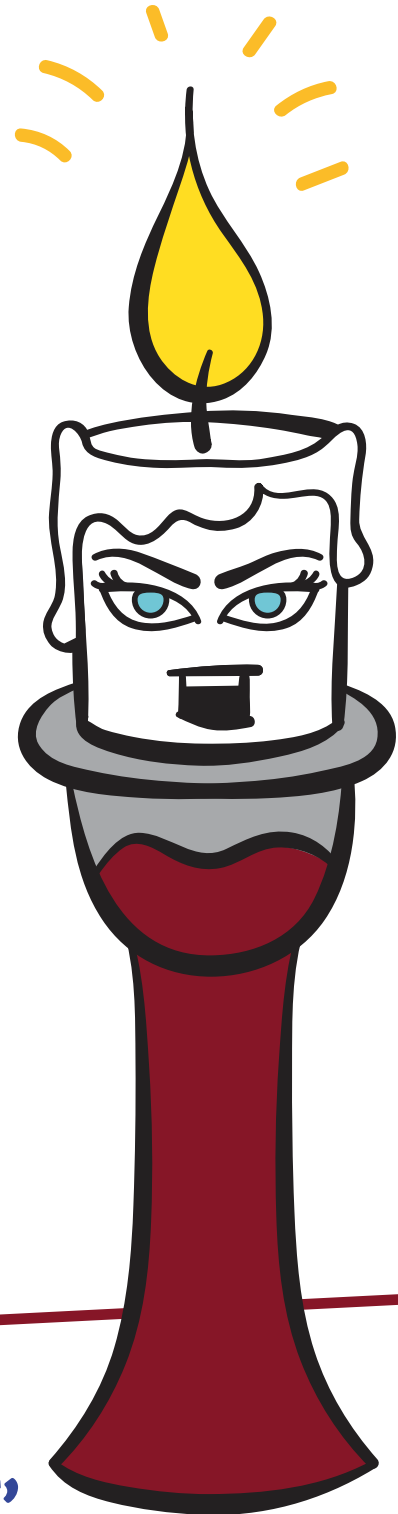

**Ik ben de
Kaars!**

**De Kaars is van adel,
ze praat daarom wat
uit de hoogte.**

Aangeboden door

Dit verhaal is onderdeel
van de Europese
Verhalenkoffer.

Meer info?
www.eu.nl -> onderwijs
©Europese Unie

Jongelui!

Jullie denken wellicht: wat schijnt daar?

Welnu, dat ben ik. Wat een licht, nietwaar!

Hoedo....., dat valt vies tegen! Jongeman, daar, op dat stoeltje daar, ja jij!

Niet zo minachtend kijken, hoor. Ik schijn anders heel fel.

Alsof jij zoveel licht geeft.

Goed, ik beseft: men heeft in de nieuwe tijd wel heldere lichten.

Dat straalt maar een eind heen op de snelweg en in de stad.

Je moet op een willekeurige winteravond maar eens om je heen kijken.

Overall licht. Buitenlantaarns, binnen schemerlampen, tl-buizen.

Alsof het allemaal niets kost. En het kost... ik kan je vertellen: het kost energie en geld!

Ook een kaars als ik brandt niet voor niets.

Mijn kaarsvet gaat langzaam maar zeker op als ik sta te stralen.

Nu heb ik dat er graag voor over, vooral als ik voor jonge mensen als jullie wat licht kan laten schijnen over belangrijke kwesties.

Luister, als kaars beseft ik heel erg goed dat licht nodig is.

Vooraf in de nacht, of binnenshuis als het donker is.

Nodig om het huiswerk te maken. Het zou wat worden als je op school komt en je moet zeggen: meneer of mevrouw de leerkracht, ik heb het huiswerk niet kunnen verrichten omdat ik geen licht had.

Zou me trouwens wel een smoes zijn.

Nee, ik heb het huiswerk niet gemaakt vanwege het milieu.

Licht en warmte zijn belangrijke zaken.

En dat is niet het enige waar wij energie voor nodig hebben.

Denk maar aan de auto's, dat die kunnen rijden...

Of de fabrieken, dat de machines hun werk kunnen doen...

Zelfs zoiets onbeweeglijks als een computer heeft nu eenmaal energie nodig.

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl/onderwijs

© Europese Unie

Zoals een adellijke kaars als ik toch een beetje kaarsvet moet hebben, anders doof ik.

Veel van de energie, die wij dagelijks gebruiken, komt uit fossiele bronnen.

Tja, dat is dan weer lastig uit te leggen.

Laat ik het simpel houden.

Ooit — miljoenen jaren geleden — waren er op een bepaalde plek bossen.

En die bomen en die bladeren, die gingen dood.

Kwam er een nieuwe laag bomen en bladeren, die gingen ook weer dood.

En dat spul, dat ging rotten.

En als die organische stoffen — zo noemt men dat — nou maar lang genoeg verteren en onder druk staan, dan komen er gassen vrij of zelfs olie.

En nu pompen we dat op en vullen we er de tanks van onze automobielen mee.

Je zou je eens moeten bedenken dat één ritje met de auto naar je oma of opa... dat kost eigenlijk meteen al een miljoen jaar aan rottend bos.

Als je het zo bekijkt, weet je dat die fossiele energiebronnen snel uitgeput kunnen raken. En dát terwijl we er steeds meer van gebruiken.

't Is me wat!

Ja, daar denk je niet dagelijks over na.

Je vader of je moeder staat aan de pomp en giet nog eens de tank vol.

Daar moet je dan eens met andere ogen naar kijken.

Beseffen dat de natuur heel erg zijn best heeft gedaan op dat tankje.

In de Europese Unie gebruiken ze steeds meer energie.

En zo gaan die stoffen op.

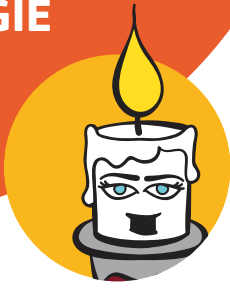
Daar moet verandering in komen dus ben ik met mijn kaars maar eens langs al die Europese heren en dames gegaan en toen zagen ze het licht.

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl/onderwijs

© Europese Unie

Waar een kaars al niet goed voor is, nietwaar?

Want weet je: De EU..... dat is de op één na grootste economie van de wereld. En met elkaar verbruiken wij hier één-vijfde van alle geproduceerde energie in de wereld.

Nee en dat is dan niet alleen maar gas uit Rusland of olie uit Arabische landen.

Dat hoor je vaak, maar daar wil ik wel even een ander licht over laten schijnen, hoor.

Nee, energie komt ook uit Europa.

Er zijn stuwdammen in Oostenrijk, bijvoorbeeld.

En er zijn kolenmijnen in Polen.

In Frankrijk hebben ze kerncentrales.

En wij in Nederland, maar ook de Denen trouwens, wij hebben gasvelden.

In Slochteren bijvoorbeeld.

Omdat daar miljoenen jaren geleden bomen stonden en planten en dieren leefden, die zijn dan nu onze energie.

Maar goed... we hebben niet genoeg aan de energiebronnen die we in de EU hebben dus moeten we ook energie uit andere landen halen.

Olie bijvoorbeeld... dat halen we uit het Midden-Oosten of West-Afrika.

We halen ook gas uit Algerije, en uit Noorwegen en vooral ook uit Rusland.

Weet je hoeveel dat kost?

Ja, ik stond daar ook even van te flakkeren, toen ik dat hoorde.

Driehonderdvijftig miljard euro per jaar. Is me dat wat?

Nee, nu niet heel hard "pffft" zeggen, want dan blaas je me uit en ik moet nog zoveel zeggen.

Dat gas moet vaak van heel ver komen.

En de olie ook. Met tankschepen komt dat dan.

En gas via gaspijpen.

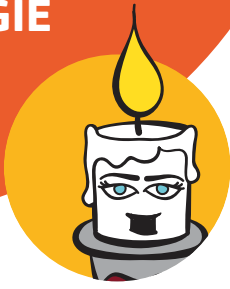
Soms... soms dan is het even lastig om dat gas hier te krijgen want die gaspijpen lopen door andere landen. En als die landen

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl ► onderwijs

© Europese Unie

ruzie krijgen over de doorvoer — ruzie waar wij niets mee te maken hebben — dan zouden ze die gaspijpen kunnen afsluiten.

Vrees niet, kinderen, vrees niet...

want we hebben genoeg reserves om het dan een tijdje uit te houden.

En anders hebben jullie altijd mij nog. Ik brand altijd!

Ook als er ergens ruzie is.

Maar we moeten wel zuinig zijn met onze energie.

Dat begrijp je wel. Je hebt het zelf ook!

Als je een hele dag hebt geploeterd op school, je in het zweet hebt gewerkt op al die proefwerken en opstellen en rekensommen. En je komt thuis bij je ouders.

En dan wil je vader dat je de auto wast.

En dan zeg je: pap, de energie is op.

En van de EU moeten we daar zuinig mee omspringen!

Het is ook beter voor het milieu!

Bijvoorbeeld — als we dus benzine verbruiken in een auto dan komen er uitlaatgassen vrij. Bij alle vormen van energieverbruik is er sprake van milieuvervuiling. Soms heel weinig, soms ontzettend veel. En de EU heeft zich nu ten doel gesteld om de uitstoot van broeikasgassen tegen het jaar 2020 te verminderen met maar liefst 20 procent.

Broeikasgassen, ook weer zo'n ingewikkeld woord... ik heb het ook even moeten opzoeken en als kaars is dat knap lastig.

Maar het zijn geen gassen die uit een broeikas komen, hoor.

Nee, het zijn gassen die er voor zorgen dat er in de atmosfeer — zeg maar de luchtlaag om de aarde — een broeikaseffect gaat plaatsvinden. Alsof de zonnestralen wel naar binnen kunnen komen, maar niet meer naar buiten. En dan wordt het warmer. En dan smelten de poolkappen. En dat is vreselijk, want het is een ramp voor de natuur.

Dus daarom moeten we ook zoeken naar andere energievormen. Jawel, ik hoor het je al zeggen: windmolens.

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl ► onderwijs

© Europese Unie

Precies! En zonnepanelen. En je kunt energie halen uit bijvoorbeeld koolzaad, dat is dat gele spul dat groeit in het landschap. Dat kan allemaal en daar moeten we ook zeer ons best voor doen.

Ik vind trouwens dat je best die auto van je pa kan wassen, hoor.

Daar moet je energie voor gebruiken, maar je gebruikt geen fossiele energie, dus het is niet slecht voor het milieu. Als je vanavond thuis mij de schuld wilt geven... niet doen!

Ik ben maar een kaarsje.

Nee, we moeten zuinig zijn... dat wel. Dus daarom worden er strenge eisen gesteld aan televisietoestellen, wasmachines, haardrogers, auto's. Dat is ook de reden dat de klassieke gloeilamp is vervangen door spaarlampen die heel veel minder energie verbruiken. Wist je dat we daar trouwens 5 tot 10 miljard euro mee bespaarden?

O, en wat je ook vaak ziet... moet je eens op letten... anders schijn ik je wel bij dan zie je het vanzelf... dat zijn energielabels. Is verplicht. Jawel, in alle landen. Dan zie je op een apparaat de letters A met vier plussen tot en met D, en dan in kleuren van donkergroen tot en met rood en dan weet je of een apparaat veel of weinig energie gebruikt.

Belangrijk als je een apparaat moet kopen.

Allemaal nieuwe en zuinige dingen. Dat hebben we met z'n allen in de EU toch maar voor elkaar gekregen!

Allemaal bedoeld om er voor te zorgen dat we de planeet zo kunnen houden als hij nu is. Of misschien zelfs een stukje beter kunnen maken.

Ik ben er al heel lang.

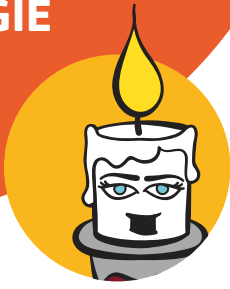
Duizenden jaren geleden schenen er al kaarsen. Toen waren we wellicht de enige lichtbron. Er zijn lampen en lantaarns gekomen en er is zoveel licht nu dat je van ver buiten de planeet de onze kan zien stralen. Dat mag wel een stukje minder.

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl ► onderwijs

© Europese Unie

En omdat ook ik mijn energie moet sparen, denk ik dat het goed is om mijzelf nu te doven.

Of wellicht kunnen jullie daarbij helpen.

Als een van jullie nu even blaast.

Heel even maar.

Zo van “pffftt”.

Dan ga ik uit.

Word ik morgen weer aangestoken en kan ik weer anderen vertellen over energie.

En over licht. En over warmte. En over beweging.

En over de EU en daar buiten.

Maar voor nu...

Pffftttttt.

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl/onderwijs

© Europese Unie

DE KAARS

Van Kaars heb je gehoord over fossiele energiebronnen die op kunnen raken, als we er niet zuinig mee doen. Bij alle vormen van energieverbruik is er sprake van milieuvervuiling, denk bijvoorbeeld aan de uitlaatgassen van auto's. Daarom moeten we ook op zoek naar andere energievormen.

Geef antwoord op de volgende vragen:

1. Waaruit zijn steenkool en aardolie ontstaan?

- uit de resten van zeedieren
- uit de resten van planten
- uit de resten van planten en dieren

2. Moeten we zuinig zijn met de fossiele brandstoffen die we nu gebruiken?

- Nee, er is genoeg fossiele brandstof
- Ja, fossiele brandstof kan opraken
- Nee, we gebruiken al steeds minder fossiele brandstof

3. Welk deel van alle op de wereld geproduceerde energie wordt in de EU verbruikt?

- een vierde deel
- een vijfde deel
- een zesde deel

4. Wat is hydro-elektriciteit?

- elektriciteit van atoomcentrales
- elektriciteit van windmolens
- elektriciteit van waterkracht

5. Waarom kunnen de landen in de EU beter samen de milieuverontreiniging bestrijden?

- dat is goedkoper
- milieuverontreiniging gaat over de landsgrenzen heen
- dan kunnen de landen elkaar helpen

6. Wat kun je door een Energielabel te weten komen?

- of een elektrisch apparaat aan staat
- of een elektrisch apparaat zuinig is in energieverbruik
- of een apparaat op elektriciteit werkt

7. De EU heeft besloten dat alle gloeilampen moeten worden vervangen door spaarlampen. Hoeveel besparen we daarmee per jaar?

- 3 tot 8 miljard euro
- 5 tot 10 miljard euro
- 7 tot 12 miljard euro

8. Wat moet je doen om energie te sparen als je een poosje de kamer uitgaat?

- de tv en de computer op stand-by zetten
- de lampen uitdoen en de kachel lager
- zoveel mogelijk elektrische apparaten helemaal uitzetten

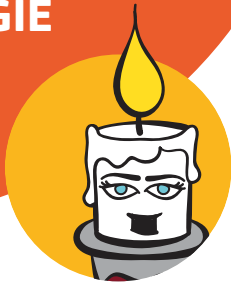

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?

www.eu.nl ▶ onderwijs

© Europese Unie

DE KAARS, vragen en antwoorden

1. Waaruit zijn steenkool en aardolie ontstaan?
 - uit de resten van zeedieren
 - uit de resten van planten
 - uit de resten van planten en dieren
2. Moeten we zuinig zijn met de fossiele brandstoffen die we nu gebruiken?
 - Nee, er is genoeg fossiele brandstof
 - Ja, fossiele brandstof kan opraken
 - Nee, we gebruiken al steeds minder fossiele brandstof
3. Welk deel van alle op de wereld geproduceerde energie wordt in de EU verbruikt?
 - een vierde deel
 - een vijfde deel
 - een zesde deel
4. Wat is hydro-elektriciteit?
 - elektriciteit van atoomcentrales
 - elektriciteit van windmolens
 - elektriciteit van waterkracht
5. Waarom kunnen de landen in de EU beter samen de milieuverontreiniging bestrijden?
 - dat is goedkoper
 - milieuverontreiniging gaat over de landsgrenzen heen
 - dan kunnen de landen elkaar helpen
6. Wat kun je door een Energielabel te weten komen?
 - of een elektrisch apparaat aan staat
 - of een elektrisch apparaat zuinig is in energieverbruik
 - of een apparaat op elektriciteit werkt
7. De EU heeft besloten dat alle gloeilampen moeten worden vervangen door spaarlampen. Hoeveel besparen we daarmee per jaar?
 - 3 tot 8 miljard euro
 - 5 tot 10 miljard euro
 - 7 tot 12 miljard euro
8. Wat moet je doen om energie te sparen als je een poosje de kamer uitgaat?
 - de tv en de computer op stand-by zetten
 - de lampen uitdoen en de kachel lager
 - zoveel mogelijk elektrische apparaten helemaal uitzetten

Dit verhaal is onderdeel van de
Europese Verhalenkoffer

Meer info?
www.eu.nl/onderwijs
© Europese Unie